

"Балаларды балабақшаға бейімдеу" ата-аналарға кеңес беру

Тәрбиеші: Д.Жакеева

Жылы балабақша-көз жассыз: ата-аналар бейімделу кезеңі туралы не білуі керек? Баланың балабақшаға бейімделу тақырыбы өзектілігін жоғалтпайды. Көптеген ата-аналар ұлын немесе қызын жаңа жағдайларға дағдыландыру қиынға соғады және оларды қалай дұрыс шешу керектігін білмейді. Бейімделу дегеніміз не? Бейтаныс жағдайға тап болған бала қатты күйзеліске ұшырайды. Ол оған үйренуі үшін бейімделу кезеңінен өтуі керек. Бұл термин сыртқы орта жағдайларына бейімделу, оларға бейімделу қабілетін білдіреді. Бейімделу кезінде балалар денесінің барлық дерлік жүйелерінің қызметі қайта құрылады. Баланың балабақша жағдайына бейімделуі, әдетте, келесі құбылыстармен бірге жүреді:

- дағдылардың регрессиясы орын алады (бала кастрюльге қалай баруды, қасықты ұстауды және т. б. уақытша "ұмытады");
- ұйқы мен тәбет нашарлайды;
- бала депрессияға ұшыраған, летаргиялық, тежелген көрінеді;
- кез-келген жағдайда жиі қыңырлық, ашуланшақтық.

Балалардың 3 санаты бар. Кейбіреулерінде бейімделу проблемалары бірден басталады, басқаларында-2-3 аптадан кейін, үшіншісінде көрінетін өзгерістер болмайды. Бұл көптеген факторларға байланысты және баланың денесінің бейімделу мүмкіндіктеріне байланысты.

Сіз ұлыңыздың немесе қызыңыздың мінез-құлқындағы өзгерістерден қорықпауыңыз керек. Осылайша, баланың денесі туындаған стрессті жеңеді және жаңа жағдайларға бейімделеді.

Бейімделу дәрежелері.

Баланың балабақшаға бейімделуінің жеңіл, орташа және ауыр дәрежесі бар.

Жеңіл дәреже

Жеңіл дәрежесі бар бала орта есеппен 2-4 аптаға бейімделеді. Бейімделудің жеңіл дәрежесі келесі көрсеткіштермен сипатталады:

Ұйқы: бала күндізгі және түнгі ұйқы кезінде тыныш ұйықтайды, кейде оянуы мүмкін, бірақ қайтадан оңай ұйықтайды.

Тәбет: жақсы, тағамдарда селективтілік болуы мүмкін.

Эмоционалды күй: тегіс, тыныш.

Мінез-құлық: көз жассыз және ашуланбай, анасын өзінен босатады және топта қалады. Өзін ойынмен айналыса алады.

Ересектермен және құрдастарымен қарым-қатынас: тәрбиешілермен және балалармен байланысқа түседі, мұғалімнен көмек сұрай алады, құрдастарымен ойынға қатысады.

Бейімделудің жеңіл дәрежесі болса да, бала алдымен ұйқы мен тәбеттің бұзылуын сезінуі мүмкін.

Орташа дәреже.

Бейімделудің орташа деңгейі бір айдан асады. Бала жиі ауырады, ұзақ үзілістерге байланысты балабақшаға үйрену қиын.

Орташа ауырлықтағы бейімделуді келесі критерийлер бойынша бағалауға болады:

Ұйқы: бала кейде тыныш сағатта ұйықтамайды; егер ол ұйықтап жатса, онда ұйқы тыныш, үзік-үзік болады.

Тәбет: кейбір тағамдардан бас тартуы мүмкін, аз жейді.

Эмоционалды күй: жиі жылайды, қайғырады, көңіл-күй шамалы себептермен өзгереді. Өзін ойынмен айналысуы мүмкін, бірақ қысқа уақытқа.

Мінез-құлық: анасымен қоштасу қиын, ол кеткеннен кейін ол терезенің жанында ұзақ уақыт жалғыз тұрады.

Бейімделудің ауыр дәрежесі бар бала балабақшаға 2 айдан астам уақыт үйреніп кетуі мүмкін немесе мүлдем үйренбеуі мүмкін. Содан кейін дәрігерлер мектепке дейінгі мекемеге барудан бас тартуға кеңес береді.

Ауыр дәреже.

Ауыр тәуелділік мүмкіндігі шектеулі балаларға тән.

Балаға балабақшаға бейімделу оңай емес екенін келесі көрсеткіштер бойынша бағалауға болады:

Ұйқы: бала тыныш сағатта ұйықтамайды. Түнде ұйқы тыныш, үзіліссіз, түнгі қорқыныш бар.

Тәбет: төмен, тамақтанудан бас тартуы мүмкін.

Эмоционалды күй: депрессияға ұшыраған, бала өзіне кетеді немесе керісінше агрессивті.

Мінез-құлық: анасы кеткеннен кейін жылайды, айқайлайды, топқа кіргісі келмейді, киім ауыстыратын бөлмеде ұзақ уақыт отыра алады.

Ересектермен және құрдастарымен қарым-қатынас: байланыс болмайды немесе балалар мен ересектерге агрессия көрсетеді.

Балада бейімделу кезеңінің аяқталуын барлық көрсеткіштерді тұрақтандыру арқылы бағалауға болады.

Тәуелділік кезеңдері.

Баланың балабақшаға үйрену процесі бірнеше кезеңнен тұрады.

1 кезең-бейімделу кезеңі. Баланың ата-анасы балабақшаға қалай дайындалса да, бірінші рет ол әлі де стресс пен тұрақты шиеленіс жағдайында болады. Балаға ата-анасынан ажырасу қиын, ол жиі жылайды, көңіл-күйі бұзылады. Суық тию басталуы мүмкін.

2 кезең-бейімделу кезеңі. Психиканың қорғаныс механизмдері іске қосылады, бала тәрбиешімен және басқа балалармен сөйлесе бастайды, ойындарға қатысады, бірақ әлі де ата-аналарын аңсайды және олар туралы жиі сұрайды. Бұл кезеңде нәресте жаңа ережелерге енді ғана үйрене бастайды, сондықтан ол тәртіпті бұзып, тәрбиешінің талаптарын орындаудан бас тартуы мүмкін.

3 кезең-өтемақы кезеңі. Бейімделу процесі аяқталады, бала балалар ұжымына, тәрбиешілерге және күннің жаңа режиміне үйренеді, ата-аналарын күні бойы тыныш босатады. Эмоционалды фон тұрақтанады, физиологиялық көрсеткіштер қалпына келеді.

Бейімделуге әртүрлі факторлардың әсері.

Баланың балалар мекемесіне қанша уақыт үйренетініне көптеген факторлар әсер етеді. Олардың негізгілерін қарастырыңыз.

1. Баланың жасы.

Жағдай мынада, көптеген аналар баланы тезірек балабақшаға беруге және декреттік демалыстан кейін жұмысқа шығуға тырысады. Сондықтан, соңғы уақытта әр мектепке дейінгі мекемеде жоқ бір жарым жастан бастап балаларды қабылдай бастаған питомниктерге деген қажеттілік артты.

Сондықтан балабақша өмірін бастаудың оңтайлы жасы 2,5 – 3 жыл деп саналады. Ал педиатрлар ата-аналар баланы үш жылдан ерте емес балабақшаға беруін талап етеді.

2. Денсаулық жағдайы.

Жоғарыда айтқанымыздай, денсаулығы шектеулі немесе жеке суық және созылмалы аурулары бар балалар балабақшаға қатты үйренеді.

Сондықтан ата-аналар балабақшаға уақыт бөліп, баланың денесі ауыр зардаптарсыз мектепке дейінгі мекемеге бейімделгенше күтуі керек.

3. Дағдылар мен дағдыларды дамыту деңгейі.

Тәуелділік кезеңдері.

Баланың балабақшаға үйрену процесі бірнеше кезеңнен тұрады.

1 кезең-бейімделу кезеңі. Баланың ата-анасы балабақшаға қалай дайындалса да, бірінші рет ол әлі де стресс пен тұрақты шиеленіс жағдайында болады. Балаға ата-анасынан ажырасу қиын, ол жиі жылайды, көңіл-күйі бұзылады. Суық тию басталуы мүмкін.

2 кезең-бейімделу кезеңі. Психиканың қорғаныс механизмдері іске қосылады, бала тәрбиешімен және басқа балалармен сөйлесе бастайды, ойындарға қатысады, бірақ әлі де ата-аналарын аңсайды және олар туралы жиі сұрайды. Бұл кезеңде нәресте жаңа ережелерге енді ғана үйрене бастайды, сондықтан ол тәртіпті бұзып, тәрбиешінің талаптарын орындаудан бас тартуы мүмкін.

3 кезең-өтемақы кезеңі. Бейімделу процесі аяқталады, бала балалар ұжымына, тәрбиешілерге және күннің жаңа режиміне үйренеді, ата-аналарын күні бойы тыныш босатады. Эмоционалды фон тұрақтанады, физиологиялық көрсеткіштер қалпына келеді.

Бейімделуге әртүрлі факторлардың әсері.

Баланың балалар мекемесіне қанша уақыт үйренетініне көптеген факторлар әсер етеді. Олардың негізгілерін қарастырыңыз.

1. Баланың жасы.

Жағдай мынада, көптеген аналар баланы тезірек балабақшаға беруге және декреттік демалыстан кейін жұмысқа шығуға тырысады. Сондықтан, соңғы уақытта әр мектепке дейінгі мекемеде жоқ бір жарым жастан бастап балаларды қабылдай бастаған питомниктерге деген қажеттілік артты.

Сондықтан балабақша өмірін бастаудың оңтайлы жасы 2,5 – 3 жыл деп саналады. Ал педиатрлар ата-аналар баланы үш жылдан ерте емес балабақшаға беруін талап етеді.

2. Денсаулық жағдайы.

Жоғарыда айтқанымыздай, денсаулығы шектеулі немесе жеке суық және созылмалы аурулары бар балалар балабақшаға қатты үйренеді.

Сондықтан ата-аналар балабақшаға уақыт бөліп, баланың денесі ауыр зардаптарсыз мектепке дейінгі мекемеге бейімделгенше күтуі керек.

3. Дағдылар мен дағдыларды дамыту деңгейі.

Бақша өмірінің басында балалар барлық қажетті дағдылар мен дағдыларға ие болуы керек: кастрюльге бару, қасық ұстау, шыныаяқтан ішу, ішінара өздері киініп, шешіну, сондай-ақ ересек адамнан көмек сұрай білу.

Егер ата-ана бала үшін бәрін жасауға дағдыланған болса, оған тәуелсіздікке үйрену қиын болады. Тиісінше, оның бейімделу кезеңі кешіктірілуі мүмкін.

4. Әлеуметтену деңгейі.

Балабақшада бала көптеген балалар мен ересектермен байланыста болуы керек. Егер оның мұндай тәжірибесі болса жақсы. Әйтпесе, қасында тек анасы мен әкесін көруге дағдыланған бала балалар ұжымы мен мұғалімдеріне үйрену өте қиын болады.

Балаға бейімделуге қалай көмектесуге болады?

Сәтті бейімделу ережелері.

1 ЕРЕЖЕ. Балабақша қызметкерлерімен, күн тәртібімен және болу шарттарымен алдын ала танысыңыз.

2-ЕРЕЖЕ. Баланың балабақшаға үйренуі жұқпалы аурулардың қаупін азайту үшін жазда немесе қыста болуы керек.

3-ереже. Бала балабақшаға келгенге дейін вакцинация, медициналық тексерулер және дәрігерлердің басқа да сапарлары қатаң болуы керек.

4 ереже. Бала алғашқы күндері балабақшада 1-2 сағат тұруы керек. Егер бұл уақыт таңертеңгі серуенге сәйкес келсе жақсы.

5 ЕРЕЖЕ. Тәрбиешінің ұсыныстарын ескере отырып, баланың топта болу уақытын біртіндеп арттыру керек.

6 ереже. Егер бала ауырып қалса, анасы немесе әкесі онымен бірге үйде болуы керек.

7 ЕРЕЖЕ. Ата-аналар тәрбиешіге баланың мінез-құлқының барлық ерекшеліктері, оның әдеттері мен бейімділігі туралы ескертуі керек.

8-ереже. Баланы үйге апарған кезде, тәрбиешіден баланың күні бойы өзін қалай ұстағанын сұраңыз.

Осы ережелердің барлығын сақтай отырып, ата-аналар баланың балабақшадағы бейімделу кезеңін едәуір жеңілдетеді.